

OPH-432-2023 Muutosmääräys Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 koskien poissaolojen ehkäisemistä ja poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja niihin puuttumista

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ

Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen

Hyvä yleisopetus ja yleinen tuki ovat jokaisen oppilaan oikeus. Ne toimivat samalla parhaana ennaltaehkäisyä ja antavat pohjan oppilaan tukemiseen myös jatkossa. Hyvän yleisopetuksen mahdollistavat ammattitaitoiset ja koulutetut aikuiset, terveelliset ja turvalliset koulutilat, ajanmukaiset oppimateriaalit ja opetusvälineet, riittävät resurssit sekä opetusta ohjaava, toimiva opetussuunnitelma.

Hyvä yleinen tuki perustuu oppilaan vahvuuksista lähtevään näkemykseen. Vahvuuksiin perustuvassa tuessa onnistumiset rakentavat uskoa siihen, että jokainen voi oppia lisää, olipa tuen tarvetta tai ei. Vahvuusperustainen tuki pitää sisällään laadukkaan pedagogiikan, riittävät ja monipuoliset tukimuodot sekä ratkaisukeskeisyyden ja positiivisen pedagogiikan minäkuvaava vahvistavat elementit. Tuki rakentuu hyvän huomaamiseen oppilaassa ja hänen taidoissaan, osaamisen sanoittamiseen, ohjaavaan, rakentavaan palautteen antoon sekä taitojen opettamiseen.

Aikuinen mallittaa omalla toiminnallaan samalla vuorovaikutustaitoja lapsille ja nuorille. Opetussuunnitelmassa mainitaan usein termit ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen. Riittävän varhain annettu yleinen tuki ehkäisee ongelmien syntymistä, syvenemistä ja monimuotoistumista. Parhaimmillaan ennaltaehkäisy vähentää korjaavan tuen tarvetta myöhemmin. Pedagoginen ennakointi on kaikkien tuen portaiden toteuttamisen perusta. Ennakoinnilla vahvistetaan hyvinvointia ja tuetaan kaikkien onnistumista. Ennakointi vaatii aikaa, suunnittelua, pedagogista osaamista sekä tavoitteiden asettamista yhdessä oppilaan kanssa.

Varhainen puuttuminen on tuen tarpeen tunnistamista ja havaitsemista, vanhemmuuden ja lapsen osallisuuden vahvistamista, huoleen reagoimista, palveluiden tarjoamista, erityispalveluihin ohjaamista sekä moniammatillista yhteistyötä.

Opetussuunnitelma velvoittaa järjestämään koulutyön niin, että perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden tulee saada kokemusta yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta niin omassa opetusryhmässään, koulussaan kuin lähiympäristössään sekä erilaisissa verkostoissa. Oppilaskunnan hallitus edustaa kaikkia koulun oppilaita ja vahvistaa osallisuutta sekä antaa mahdollisuuksia vaikuttaa kouluyhteisönsä kehittämiseen. Turvallinen ja oppimista tukeva yhteisöllinen koulukulttuuri saadaan aikaan oppilaslähtöisellä toiminnalla ja opetuksella, selkeällä suunnittelulla, sekä oppilaita, opettajia ja vanhempia kuuntelevalla ja osallistavalla toimintatavalla. Vanhempaintoimikunta tuo huoltajien aloitteita ja näkökulmia koulutyöhön.

Yhteisellä tekemisellä, jossa jokaisen osaaminen sekä kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon, vahvistetaan hyvinvointitaitoja. Lapset ja nuoret oppivat ilmaisemaan itseään, ottamaan vastuuta yhteisön osana sekä tuomaan oman mielipiteensä esille. Nämä taidot auttavat tulemaan toimeen muiden kanssa. Lasten ja nuorten on helpompi tutustua uusiin ihmisiin ja olla ryhmässä sekä myötävaikuttaa hyvään ryhmähenkeen. Hyvinvointiin liittyviä teemoja ja tavoitteita on kirjattu koulukohtaisiin hyvinvointisuunnitelmiin, mikäli sellainen on laadittu.

Menetelmiä varhaiseen puuttumiseen ovat mm. Lapset puheeksi® ja KiVa Koulu®.

POISSAOLOJEN EHKÄISEMINEN JA SUUNNITELMALLINEN SEURAAMINEN

OPPILAJEN POISSAOLOJEN SEURANTA JA REAGOINTI (lukukausittain)

Viranomaisen ilmoitusvelvollisuus sekä muu yhteistyö sosiaalihuollon kanssa on tapauskohtaisen harkinnan varaista ja sitä voidaan hyödyntää kaikissa poissaolojen seurannan vaiheissa.

Lähtökohtana on, että oppilas käy koulussa päivittäin lukujärjestyksensä mukaisesti ja huoltaja on vastuussa oppivelvollisuuden suorittamisesta. Koulun on seurattava oppilaan poissaoloja. Jos poissaoloja kertyy, oppilas jää yhä enemmän vaille opettajan antamaa opetusta ja ohjausta. Poissaolot etäännyttävät myös kouluyhteisöstä. Läsnäolo on tärkeää lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta: koulu on oppilaille tärkeä sosiaalinen ympäristö, ja kouluyhteisöön kiinnittyminen antaa paljon taitoja myöhempään muuhun yhteiskunnalliseen kiinnittymiseen.

Luvallinen poissaolo / Sairauspoissaolot

Koulun hyväksymä tai vanhemman selvittämä poissaolo. Sairas oppilas ei pysty käymään koulua ja on kotona lepäämässä. Toipuessa ja voinnin niin salliessa oppilas opiskelee oppimisen kannalta keskeiset asiat. Tarvittaessa oppilas saa tukea oppimiselleen koulussa. Huoltaja merkitsee Wilmaan tai kertoo luokanopettajalle/-valvojalle poissaolon syyn.

Luvaton poissaolo

Poissaolo on luvaton, kun oppilas on tietoisesti pois koulusta ilman hyväksyttävää syytä. Oppilas ei osallistu opetukseen, eikä koululla tai huoltajalla ole poissaololle selittävää tekijää. Tällaiset poissaolot ovat jo vähäisissä määrin huolestuttavia, ja niihin tartutaan heti.

Muut poissaolot

Huoltaja voi anoa oppilaalle poissaololupaa. Luokanopettaja/luokanvalvoja voi myöntää poissaolon enintään viideksi päiväksi. Tätä pidemmät poissaolot anotaan rehtorilta/koulunjohtajalta, joka tekee hallintopäätöksen koulutyöstä vapauttamiseksi. Näissä poissaoloissa oppilas suorittaa itsenäisesti hänelle etukäteen määritellyt koulutehtävät. Huoltaja on vastuussa tehtävien suorittamisesta.

Ongelmalliset koulupoissaolot

Usein poissaolojen taustalla on selvä syy. Silloinkin, kun poissaoloja on paljon ja koululla on herännyt huoli poissaolojen määrästä, on poissaolojen takana ymmärrettäviä tekijöitä. Kuitenkin vaikkapa jatkuvien fyysisten oireiden (mm. voimakas väsymys, kivut, migreeni) taustalta saattaa olla löydettävissä selittäviä kuormitustekijöitä, jotka osaltaan voimistavat oireilua. Poissaoloihin puuttamalla pyritään löytämään sellaisia kuormitustekijöitä, joihin olisi mahdollista vaikuttaa esimerkiksi opetusjärjestelyjen, oppilashuollon tai lapsiperheiden palvelujen tukitoimien kautta. Kaikkiin poissaoloihin ei tarvita tukitoimia. Aktiivisella vuorovaikutuksella oppilaan, huoltajan ja koulun välillä pyritään siihen, että kaikista poissaoloista keskustellaan ja kaikki huolta aiheuttavat poissaolokierteet tulisivat löydetyksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ongelmallisen poissaolon taustalla on usein pitkään jatkunut kierre vähitellen lisääntyvistä poissaoloista. Näin poissaolojen määrä itsessään auttaa löytämään oppilaat, jotka kaipaavat vahvempaa tukea kasvulleen. Puuttamalla koulupoissaoloihin koulu ilmaisee olevansa aidosti kiinnostunut jokaisen oppilaansa jaksamisesta ja hyvinvoinnista sekä välittää viestin koulunkäynnin merkityksestä lapsen ja nuoren kehityksessä.

YHTEISTYÖ

Oppimisen tuen ryhmä eli OTR

Oppimisen haasteiden ennaltaehkäisemiseksi tai jo ilmenevien oppimisen esteiden madaltamiseksi voidaan kutsua koolle oppimisen tukiryhmä OTR. Oppimisen tukiryhmässä kartoitetaan oppilaan oppimisen kokonaistilannetta ja pohditaan keinoja ja välineitä, joilla edistetään oppilaan oppimisen taitoja ja madalletaan oppimisen esteitä. Kolmiportaisen tuen suunnittelusta vastaa oppimisen tukiryhmä, johon kuuluu oppilaan opetuksesta ja arvioinnista vastaava luokan-/aineenopettaja, erityisopettaja sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita. Opettaja toimii ryhmän koollekutsujana.

Monialainen asiantuntijaryhmä eli ATR

Yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Ryhmän kokoaa koulun oppilashuollon vastaava opettaja yhteistyössä huoltajan/oppilaan kanssa. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja tai saamasta oppimiseensa liittyvää tukea.

Yhteistyöryhmät

Moniammatillista yhteistyötä voidaan tehdä perhe-, sosiaali- ja vammaispalveluiden kanssa. Erityisesti koulu yhteistyö liittyy perheneuvontaan, lapsiperheiden sosiaalipalveluihin, vammaisten tukipalveluihin ja päihdetyöhön.

Tärkeitä yhteistyötahoja ovat myös toimintaterapia, puheterapia, neuropsykiatrinen valmennus eli nepsy –valmennus, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri sekä erilaiset oppimisen tukeen ja oppilashuoltoon liittyvät kehittämisprojektit ja hankkeet.

Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä seuraavien tahojen kanssa: varhaiskasvatus, aamu- ja iltapäivätoiminta, suun terveydenhuolto, lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikka ja kolmannen sektorin toimijat.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kielellinen ja kulttuurinen tausta. Kodin ja koulun välillä pidetään säännöllisesti yhteyttä ja tehdään yhteistyötä, joka on tärkeää lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen sekä oppimisen turvaamiseksi. Yhteyttä pidetään matalalla kynnyksellä. Huoltajat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta, ja koulu tukee tätä kasvatusta opetustehtävänsä ohella.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa oppilashuollon palveluista sekä oppimisen tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että lapsen oppivelvollisuus tulee suoritetuksi.

Huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan erilaisten tapahtumien ja teemapäivien kautta. Vanhempainvartteja ja -iltoja pidetään lukuvuosittain eri luokka-asteille koulun lukuvuosisuunnitelman mukaisesti. Lisäksi yhteistyötä tehdään arviointien yhteydessä. Vanhempainyhdistykset toimivat eri kouluilla sekä Pihtiputaalla että Viitasaarella.

Kaavio: Huolenpidon portaat.

Y h t e i s t y ö h u o i t a j i e n k a n s s a	<h2 style="color: red;">Huolenpidon portaat</h2>	P e d a g o g i n e n a r v i o
	Koulun ulkopuoliset asiantuntijatahot	
	Monialainen asiantuntijaryhmä: oppilas ja/tai huoltaja ne asiantuntijat, joita tarvitaan oppilaan oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi oppilaan/huoltajan kirjallinen suostumus sovitut asiat kirjataan oppilashuoltokertomukseen	
	Jatkotoimien suunnittelu: tilanteesta riippuen palaveri huoltajan kanssa koululla työparin käyttö suositeltavaa sovitaan jatkotoimenpiteistä	
	Huoli herää: keskustelu oppilaan kanssa – tieto luokanopettajalle/luokanvalvojalle pedagogista arviota voidaan alkaa täyttää	
Ennaltaehkäisevä työ: laadukas perusopetus kasvua ja kehitystä tukeva toimintakulttuuri yhteisöllisyys ja osallisuus kodin ja koulun yhteistyö turvallisuus oppilaan koulunkäynnin ja yleisen hyvinvoinnin jatkuva tuki ja seuranta		